

LUMINIȚA SĂNDULACHE

ADMIS
S

BACALAUREAT

Prof. dr. Luminița Săndulache

Prin susținerea examenului de Bacalaureat la această disciplină, elevul va trebui să facă dovada următoarelor competențe dobândite în ciclul inferior și în cel superior de liceu (clasele a IX-a – a XII-a), corelate cu anumite conținuturi parcurse în cele două cicluri liceale:

I. Utilizarea adecvată a strategiilor și a regulilor de exprimare orală în monolog și în dialog, în vederea realizării unei comunicări corecte, eficiente și personalizate, adaptate unor situații de comunicare diverse:

Monologul este un tip de discurs continuu în care nu se așteaptă un răspuns.

Cuvântul **monolog** provine din grecescul *monos* = *singur* și *logos* = *vorbire*, așadar monologul presupune vorbirea de unul singur, locutorul vorbește despre sine sau cu sine. Dimensiunile unui monolog sunt variate, spre deosebire de dialog, monologul *nu* are replici și niciun destinatar. Monologul interior sau literar ajută la caracterizarea unui personaj, poate reda gândurile, sentimentele etc. unui personaj spre a le aduce la cunoștință cititorului sau spectatorului.

Dialogul se poate desfășura în diverse situații, atât timp cât există minim un partener de dialog, pe când monologul se desfășoară în situații restrânse. Specifice dialogului sunt interogațiile, iar monologului- exclamațiile.

Monologul este specific genului dramatic, mai rar genului epic sau liric. În genul dramatic o modalitate de realizare este **solilocviul** care se manifestă în prezența sau absența unui personaj și constă în verbalizarea propriilor gânduri.

Monologul propriu-zis este destinat unui grup de persoane și poate lua forma unei declarații, unei confesiuni sau unei povestiri.

Principalele tipuri de monolog narativ sunt: monologul adresat, monologul interior, fluxul conștiinței.

Reguli ale monologului :

- contactul vizual cu auditoriul;
- raportarea la reacțiile auditoriului (și) în condiții de examinare;
- tehnici de construire a monologului;
- tipuri de monolog: povestire / relatare orală, descriere orală, monolog informativ, -monolog argumentativ, exprimarea orală a reacțiilor și a opiniilor privind texte literare și nonliterare, filme artistice și documentare, spectacole de teatru, expoziții de pictură etc.; -adecvarea la

Respectând situația de comunicare (auditoriu, context) și la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.)

Dialogul este modul de expunere care reproduce în mod direct cuvintele personajelor. Prin folosirea dialogului, povestitorul își lasă personajele să se descrie singure, prin modul lor de a vorbi. Dialogul stă la baza operelor dramatice, dar poate fi întâlnit și în operele epice, mai ales în schițe, și chiar în operele lirice, în așa-numitele poezii lirice dialogate.

Se poate vorbi și de un dialog interior, de replici pe care un personaj le schimbă cu el însuși.

Reguli și tehnici de construire a dialogului:

- atenția acordată partenerului ;
- preluarea / cedarea cuvântului la momentul oportun ;
- dozarea participării la dialog etc.;
- tipuri: conversația, discuția argumentativă, interviul (interviul publicistic, interviul de angajare);
- adecvarea la situația de comunicare (partener, context etc.) și la scopul comunicării (informare, argumentare/ persuasiune etc.);
- argumentare și contraargumentare în dialog.

Stilurile funcționale ale limbii române

În limba română contemporană există cinci stiluri funcționale: **științific, oficial (juridic-administrativ), publicistic, beletristic (artistic), și colocvial (familiar).**

• Stilul științific

Se utilizează în lucrările care conțin informații asupra unor obiecte, fenomene, fapte, investigații, cercetări, caractere tehnice etc, cu alte cuvinte, în lucrările științifice; comunicarea este lipsită de încărcătura afectivă; accentul cade pe comunicarea de noțiuni, cunoștințe, idei etc., astfel că funcția limbajului este cognitivă;

Cuprinde: articole științifice, lucrări de specialitate scrise de cercetători, savanți, persoane creditabile în domeniul științific. Textele științifice urmăresc să exploreze, să explice, să argumenteze cunoștințe factuale.

Caracteristici:

- are funcție exclusiv referențială;
- trasmite informații științifice, tehnice, utilizate pe baza unor raționamente logice, deductive, argumentate;
- respectă proprietatea termenilor;

- folosește multe neologisme;
 - conform tipului de discurs: nonficțional, argumentativ, descriptiv, explicativ.
 - conform relației E-R (emițător-receptor). Emițătorul poate fi specializat (chimist, sociolog, psiholog, medic etc.). Receptorul este specializat sau nespecializat. Relația emițător-receptor poate fi determinată de emițător prin numirea publicului-țintă sau nedeterminată.
 - conform efectului mesajului: Acordul, fiindcă autorii sunt persoane creditabile în domeniul științific.
 - conform funcției mesajului (scop): informare, educare, publicitar (funcție colaterală întâlnită la textele de escortă de tip prefețe, cuvânt înainte).
 - conform încărcăturii emoționale a mesajului: critic, polemic, neutru;
 - folosirea cuvintelor monosemantice;
 - claritatea exprimării (pusă în evidență printr-o structură adecvată a propoziției/frazei), precizie, corectitudine;
 - utilizarea sensului propriu al cuvântului;
 - un grad mare de tranzitivitate;
 - fiecare domeniu științific își are propriul vocabular; termenii utilizați sunt monosemanțici.
- Lexicul științific include numeroase neologisme și cuvinte derivate cu prefixe și pseudoprefixe (antebraț , contraofensivă) sau compuse cu sufixoide și prefixoide (biolog, geografie etc.) Aceștia li se adaugă utilizarea unor abrevieri, simboluri, semne convenționale, formule stereotipe. Dintre compozițiile pe baza textelor științifice, amintim: analiza științifică (filozofică, economică, politică, botanică, etc); studiul; comunicarea; referatul; eseu;

Particularități lingvistice:

Lexicale: terminologie de specialitate, monosemantism, neologisme, prefixoide;

Morfologice: substantive abstracte, pluralul autorului;

Sintactice: coordonarea și subordonarea;

Stilistice: fără figuri de stil și digresiuni.

Notă! Tot de stilul științific ține și *limbajul tehnic* (terminologie cu caracter orientat practic), *limbajul religios* (terminologie arhaică, solemnă, conservatoare și cu încărcătură emotivă), *limbajul poetic* (terminologie accesibilă și cu tehnici persuasive).

-Informațiile din stilul științific se transmit prin diverse tipuri de texte (argumentativ, descriptiv, informativ, explicativ, injectiv).

-Argumentarea este un demers prin care se justifică o afirmație. Textele argumentative afirmă sau neagă, valorizează sau nu, favorizează ca adevărate sau false, idei, convingeri, atitudini.

Respectiv, într-un text științific argumentarea are funcție referențială, dar într-un text jurnalistic ea are funcție conativă.

- **Stilul oficial (juridic-administrativ)**

a). Stilul juridic

Cuprinde: domeniul legislativ (articole de lege, Constituția, Codul penal, Codul muncii etc), texte elaborate de organul judiciar.

Caracteristicile:

- funcție referențială;
- enunțuri cu formă impersonală
- conținut normativ;
- enunțuri clare, lipsite de ambiguitate;
- folosirea unui inventar lexical cu termeni clar definiți;
- folosirea clișeele formale;
- utilizarea unor clișee care indică atitudinea necesară (se completează cu majuscule, se scrie numai în chenarul albastru, se va completa, se scrie cu litere de tipar etc);
- respectă proprietatea termenilor;
- folosește terminologia de specialitate;
- folosește neologisme;
- în raport cu realitatea, mesajul este preponderent denotativ;
- conform relației E-R (emițător-receptor) beneficiar. Emițător - specializat, adică organul legislativ; în acest tip de text, emițătorul dă receptorului instrucțiuni în legătură cu modul în care trebuie înțeles textul. Instrucțiunile sunt realizate prin mijloace lexicale (trebuie, e obligatoriu, e interzis) sau prin mijloace formale (art. 1,2). **Receptorul** este de obicei specializat - cel care trebuie să aplice legea, dar și nespecializat - cel care vrea să cunoască legea.
- conform efectului mesajului: Acord, fiindcă autorii sunt persoane creditabile în domeniul juridic. Emițătorul poate controla efectul mesajului asupra receptorului (tip de discurs unde funcția perlocuționară este controlabilă).
- conform funcției mesajului: informare, educare.
- conform încărcăturii emoționale a mesajului: neutru, prohibitiv.

Particularități lingvistice

Lexicale: terminologie specifică;

Morfologice: substantive provenite din infinitive lungi; substantive abstracte; verbul "a

trebui", verbul "a putea"; folosirea infinitivului cu valoare de imperativ; verbe la diateza reflexiv-pasivă, preferința pentru anumite verbe, locuțiuni și expresii; forme impersonale; expresii verbale impersonale.

Sintactice: coordonare și subordonare; construcții infinitivale; fraze coordonate;

Stilistice: clișee; elipsa, verbele copulative; fără figuri de stil și digresiuni.

- **Stilul administrativ**

Cuprinde: domeniul legislativ, administrativ, texte elaborate de organul administrativ.

Caracteristici:

- enunțuri cu formă impersonală;
- conținut normativ;
- enunțuri clare, lipsite de ambiguitate;
- inventar lexical cu termeni clar definiți;
- prezența clișeeilor;
- respectă proprietatea termenilor
- folosește terminologia de specialitate;
- are un număr mai mare de formule fixe decât stilul juridic (cerere, telegramă etc.);
- obiectiv și impersonal;
- accesibil, clar și precis;
- *conform relației E-R beneficiar.* Emițător – specializat, adică organul legislativ.

Receptorul este de obicei specializat - cel care trebuie să aplice legea;

-*conform efectului mesajului:* Acord, fiindcă autorii sunt instituții creditabile în domeniul administrativ, (act oficial).

Notă! În cazul cererii, scrisorii oficiale, telegramei, efectul mesajului vizează acordul / dezacordul / aprobare / dezaprobare / respingere / informare.

-*conform scopului:* funcție conativă.

-*conform încărcăturii emoționale a mesajului:* neutru, prohibitiv.

Particularități lingvistice:

Lexicale: Terminologie specifică: adeverință, adresă, cerere, certificat, domiciliu, dosar, indemnizație;

Morfologice: substantive provenite din infinitive lungi; verbul "a trebui", verbul "a putea"; folosirea infinitivului cu valoare de imperativ; verbe la diateza reflexiv-pasivă, preferința pentru anumite verbe, locuțiuni și expresii; forme impersonale; expresii verbale impersonale;

Sintactice: construcții infinitivale; fraze coordonate;

Stilistice: fără figuri de stil.